

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Euroopan kalatalousrahaston kansallista hallinnointia ja elinkeinokalataloudelle myönnettäviä tukia koskeva laki. Lain soveltamisalaan kuuluisivat maa- ja metsätalousministeriön toimialalla laadittava ja toteutettava elinkeinokalatalouden kansallinen strategia-suunnitelma sekä toimintaohjelma, joiden tavoitteena olisi muun muassa elinkeinokalatalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen kalavarojen kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi ohjelman valmistelusta ja hyväksymisestä sekä siihen liittyvistä viranomaisten ja kalatalousryhmi-

en tehtävistä. Lisäksi laissa säädettäisiin ohjelman toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin liittyvien tehtävien hoitamisesta.

Lähtökohtana elinkeinokalatalouden tukien myöntämiseen liittyvissä menettelyissä olisi valtionavustuslaki. Tietyistä elinkeinokalatalouden tukijärjestelmän erityistarpeista johdettujen laissa säädettäisiin myös eräistä tuensajaan, tukikelpoisiin kustannuksiin ja tuen hakemiseen liittyvistä täsmennyksistä.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Sitä sovellettaisiin toimintaohjelmaan, jonka toteuttaminen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Yhteisön lainsäädäntö.....	3
Kansallinen lainsäädäntö	4
2.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	4
2.3. Nykytilan arviointi.....	5
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	5
4. Esityksen vaikutukset.....	6
5. Asian valmistelu	7
6. Riippuvuus muista esityksistä.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1. Lakiehdotusten perustelut.....	8
1 luku. Yleiset säännökset	8
2 luku. Kansallinen strategiasuunnitelma ja toimintaohjelma	9
3 luku. Toimintaohjelman hallinnointi	10
4 luku. Toimintaohjelman toimeenpano	11
5 luku. Tuen hakeminen, myöntäminen ja kustannusten tukikelpoisuus.....	13
6 luku. Erinäiset säännökset	16
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	18
3. Voimaantulo	19
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	19
LAKIEHDOTUS.....	21
Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista	21

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan unionin neuvosto antoi heinäkuussa 2006 asetuksen (EY) N:o 1198/2006 Euroopan kalatalousrahastosta. Toisin kuin kalatalouden ohjauksen rahasto KOR, Euroopan kalatalousrahasto ei ole yhteisön rakennerahasto. Ohjelmakaudella 2000—2006 kalatalouden ohjauksen rahaston kansalliseen hallintoon on sovellettu rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettua lakia (1353/1999). Euroopan kalatalousrahaston kansallisen hallinnoinnin järjestämiseksi on tarpeen antaa laki Euroopan kalatalousrahaston hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista. Ehdotetussa laissa nimitään tietyt kalatalousrahaston toimintaohjelman toteuttamiseen liittyvät viranomaiset, kuten edellä mainittu neuvoston asetus velvoittaa. Lain tarkoituksena on varmistaa elinkeinokalatalouden kehittämiseen suunnattujen tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yhteisön lainsäädäntö

Euroopan yhteisön alue- ja rakennepoliitiikkaa koskevat määräykset ovat perustamis-sopimuksen 158—162 artiklassa. Rakennerahastoja koskevat yleiset säännökset on annettu rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1260/1999, jäljempänä yleisasetus, jonka nojalla on annettu kaksi komission asetusta. Yleisasetuksessa on säännökset yleisistä periaatteista, joita sovelletaan myönnettäessä tukea rakennerahastoista. Siinä on määräykset ohjelmatyöstä ja rahoitus-

järjestelyistä. Komission asetus (EY) N:o 438/2001 koskee neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 soveltamista koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä rakennerahastoista myönnettävän tuen hallinto- ja valvontajärjestelmistä. Tässä niin sanotussa hallintoasetuksessa annetaan tarkempia säännöksiä hallinto- ja valvontajärjestelmistä, menojen todentamisesta ja toimien otantatarkastuksista. Komission asetus (EY) N:o 448/2001 koskee neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 soveltamista koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä rakennerahastoista myönnettävään tukeen liittyvän varainhoitoa koskevan oikaisumenettelyn osalta. Siinä säädetään jäsenvaltion ja komission varainhoitoon liittyvien oikaisujen edellytyksistä ja menettelyistä. Lisäksi tukikelpoisista kustannuksista säädetään komission asetuksessa (EY) 448/2004.

Kalatalouden ohjauksen rahoitusväline, jäljempänä KOR, on yksi viidestä Euroopan yhteisön rakennerahastoista. Kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1263/1999 määritellään alan rakenteellisten toimien erityinen tarkoitus ja KOR:n yleiset tavoitteet ja tehtävät. Kyseisen asetuksen mukaan KOR:sta rahoitetuilla toimenpiteillä on tarkoitus edistää kalavarojen ja niiden hyödyntämisen välistä pysyvää tasapainoa, vahvistaa alan tuotantorakenteiden kilpailukykyä ja yritysten kehitystä, parantaa kalastus- ja vesiviljelytuotteiden saatavuutta ja edistää kalataloudellisesti tärkeiden alueiden kehitystä. Tarkemmat säännökset ovat neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2792/1999 kalatalousalan rakenteellisia toimia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja edellytyksistä. Siinä on määritelty säännöt veden luonnonvarojen suojelemista ja kehittämistä, vesiviljelyä, kalasatamien kalustoa, sisävesikalastusta sekä kalatalous- ja vesiviljelytuotteiden jalostamista, kaupan pitämistä ja myynnin edistämistä varten tarkoi-

tetun tuen myöntämisestä. Kyseinen asetus velvoittaa jäsenvaltiota tekemään ohjelmatyötä yleisasetuksen määräyksiä ja erityisesti yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan lainsäädännön tavoitteita noudattaen.

Rakennerahastoja koskevia yhteisön säännöksiä käsitellään tarkemmin hallituksen esityksessä eduskunnalle alueiden kehittämislaiksi (HE 55/2002 vp s. 17—21).

Kansallinen lainsäädäntö

Ohjelmakaudella 2000—2006 on elinkeinokalatalouden rakenneohjelman hallinnoinnissa sovellettu rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettua lakia (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki, sekä asetusta rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista (1354/1999), jäljempänä rakennerahastoasetus.

Rakennerahastolaki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000. Lain säätämisen keskeisenä tavoitteena oli selvittää rakennerahastotoiminnassa mukana olevien viranomaisten suhteet ja toimivallan rajat ja täsmentää EU-varojen myöntämistä, takaisinperintää ja valvontaa koskevia säännöksiä. Rakennerahastolaisissa on määräyksiä Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavien ohjelmien toimeenpanosta, rakennerahastojen rahoituksesta, hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksista.

Manner-Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelmaan ei ole sovellettu kaikkia rakennerahastolain säännöksiä, koska kyseinen ohjelma ei ole laissa tarkoitettu horisontaalinen rakennerahasto-ohjelma. Näin ollen muun muassa maakunnan yhteistyöryhmää ja maakunnan yhteistyöasiakirjaa koskevia säännöksiä ei ole sovellettu Manner-Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelmaan.

Rakennerahastolain lisäksi elinkeinokalatalouden tukia nykyisellä ohjelmakaudella myönnettäessä on sovellettu Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annettua lakia (1139/1994), jossa säädetään muun muassa maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta pitää kalatalouden rahoitusta koskevaa rekisteriä ja rekisteritietojen luovutuksesta sekä Euroopan yhteisön asetusten mukaisten tukien takaisinperinnästä.

Lisäksi tukien myöntämisessä on sovellettu maa- ja metsätalousministeriön päätöstä (1576/1994) rakennepoliittisista kalataloustuista. Edellä mainitussa päätöksessä on määräyksiä toimivaltaisesta tuen myöntävästä viranomaisesta, tuen hakemisesta, tukipäätöksestä, tuen maksatuksesta, valvonnasta ja takaisin perinnästä. Maa- ja metsätalousministeriö on ohjeistanut rakennerahastolain 8 §:n nojalla työvoima- ja elinkeinokeskuksia tuen myöntämiseen ja maksatukseen liittyvistä seikoista.

2.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Ohjelmakaudella 2007—2013 elinkeinokalataloutta tullaan rahoittamaan Euroopan kalatalousrahastosta, jäljempänä kalatalousrahasto, joka ei ole Euroopan yhteisön rakennerahasto. Kalatalousrahastoa koskee neuvoston asetus (EY) N:o 1198/2006 Euroopan kalatalousrahastosta, jäljempänä kalatalousrahastoasetus. Asetus annettiin 27 päivänä heinäkuuta 2006 ja se tuli voimaan 4 päivänä syyskuuta 2006. Asetuksen edellyttämät kansalliset täytäntöönpanotoimet ovat kaikissa yhteisön jäsenvaltioissa kesken, eikä vertailua eri maissa toteutettujen hallinnointimallien kesken voida esittää.

Kalatalousrahastoasetus sisältää säännökset tuen myöntämisestä kalatalousalalle, rahoituskehyksistä, strategisesta lähestymistavasta sekä toimintaohjelmasta ja sen hallinnoinnista, seurannasta ja valvonnasta. Kalatalousrahastoasetuksen VII osastossa on määräykset toimintaohjelman hallinnoinnista, seurannasta ja valvonnasta. Kalatalousrahastoasetuksen 57 artikla velvoittaa jäsenvaltiot perustamaan asetuksessa määritellyt kriteerit täyttävän toimintaohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän. Artikla 58 velvoittaa jäsenvaltion nimeämään toimintaohjelmalle hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja tarkastusviranomaisen. Asetus mahdollistaa sen, että kaikki edellä mainitut viranomaiset voivat olla saman toimielimen osia, kunhan tehtävien erottamista koskevaa periaatetta noudatetaan toimielimen sisällä. Viranomaisten tehtävistä säädetään 59—61 artikloissa.

Kalatalousrahastoasetuksen 62 artiklan mukaisesti seurannalla tarkoitetaan toimintaohjelman moitteettoman täytäntöönpanon tarkastelua. Seurannasta ovat vastuussa ensisijaisesti seurantakomitea ja hallintoviranomainen, joiden on varmistettava toimintaohjelman täytäntöönpanon laatu. Käytännössä seuranta suoritetaan toimintaohjelmassa määriteltyjen indikaattoreiden perusteella.

Kalatalousrahastoasetuksessa säädetään viidestä eri toimintalinjasta, joiden sisältämiin eri tarkoituksiin voidaan myöntää tukea kalatalousrahastosta. Ensimmäiseen toimintalinjaan sisältyvät toimenpiteet yhteisön kalastuslaivaston mukauttamiseksi eli käytännössä tuet merikalastukseen. Näitä toimenpiteitä ovat erityisesti tuet turvallisuus- ja laatuinvestointeihin sekä kertaluontoiseen moottorinvaihtamiseen. Sen sijaan tuet alusten rakentamiseen eivät ole sallittuja. Toiseen toimintalinjaan sisältyvät tuet vesiviljelyn, kalanjalostuksen ja kalan tukkukaupan yritysten tärkeimpiin investointeihin, kuten esimerkiksi tuotantotiloihin ja -laitteisiin. Toimintalinjasta kaksi voidaan tukea lisäksi sisävesikalastuksen tiloja ja laitteita, mutta kalastusalaan liittyviä investointeja tuetaan pääosin samojen periaatteiden mukaan kuin merialueella.

Kolmannen toimintalinjan mukaan voidaan myöntää tukia yhteistä etua koskeviin toimenpiteisiin. Käytännössä tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi kalasatamiin tehtävät investoinnit, erilaiset menekinedistämiskampanjat ja kokeiluhankkeet. Merkittävien ero ohjelmakauteen 2000—2006 verrattuna on kalatalousryhmiä koskeva neljäs toimintalinja, jonka puitteissa erillisellä valintamenettelyllä valittavat kalatalousryhmät voivat kehittää omien alueidensa elinkeinokalataloutta monipuolisesti niiden erityispiirteet huomioiden. Tämän toimintalinjan toimenpidevalikoima on laaja mahdollistaen muun muassa kalastusmatkailun tukemisen. Viides toimintalinja koskee lähinnä hallinnon kehittämiseen liittyvää teknistä apua. Kokonaisuutena kalatalousrahasto mahdollistaa siis tuen myöntämisen yritys- ja infrastruktuuri-investointeihin sekä elinkeinokalatalouden toimintaedellytysten parantamiseen tähtääviin kehittämishankkeisiin.

2.3. Nykytilan arviointi

Ohjelmakautta 2000—2006 on hallinnoitu Suomessa soveltaen lakia rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista. Kalatalouden tukeminen on linkittynyt useaan ohjelmaan: Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelmaan ja sitä koskevaan täydennysosaan sekä Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1-ohjelmiin. Lisäksi Ahvenanmaalla on ollut erillinen osionsa Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelmassa. Ohjelman julkinen rahoitusosuus on yhteensä noin 90 miljoonaa euroa. Kaikki ohjelmavarat saadaan käytettyä elinkeinon edistämiseen. Komissio on tarkastanut Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän vuonna 2002, eikä sillä ollut huomautettavaa järjestelmän toiminnasta.

Käytännössä tukien myöntäminen on sujunut ongelmitta. Maa- ja metsätalousministeriö on ohjeistanut työvoima- ja elinkeinokeskuksia tuen myöntämiseen, maksamiseen ja takaisinperintöihin liittyvistä seikoista. Osalla ohjeista on ollut vaikutuksia myös tuen hakijoiden ja saajien oikeuksiin. Sääntelyministeriön ohjeilla ei ole pidetty asianmukaisena ratkaisuna kansalaisten oikeusturvan sekä perustuslain 80 §:n kannalta. Tämän vuoksi olisi tarpeen säätää tuensaajien oikeuksiin ja velvollisuuksiin kohdistuvista seikoista lailla.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lain tavoitteena on varmistaa, että Euroopan kalatalousrahastoon perustuvaa elinkeinokalatalouden tukijärjestelmää hallinnoidaan ja toimeenpannaan asianmukaisesti. Laissa säädettäisiin siitä, miten kalatalousrahaston tukien hallinnointi järjestetään, ja täsmennettäisiin tukikelpoisuussääntöjä muun muassa yleiskustannusten osalta siten kuin yhteisön lainsäädäntö sitä edellyttää. Laissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön toimimisesta toimintaohjelman hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisena. Yhteisön lainsäädännön edellyttämä tehtävien eriyttäminen toteutettaisiin ministeriössä alemmanasteisilla säädöksillä. Tarkoituksena

on, että hallintoviranomaisen tehtäviä hoitaisi kala- ja riistaosasto, todentamisviranomaisen tehtäviä ministeriön talousyksikkö ja tarkastusviranomaisen tehtävät hoidettaisiin sisäisen tarkastuksen yksikössä.

Keskeisiä ehdotuksia olisivat edellä mainittujen viranomaisten nimeämistä koskevien säännösten lisäksi toimintaohjelman toimeenpanoon osallistuvien tahojen eli maa- ja metsätalousministeriön, työvoima- ja elinkeinokeskusten ja kalatalousryhmien tehtävien määrittelyä koskevat säännökset. Kalatalousrahastoasetukseen on otettu uutena toimintalinjana kalastusalueiden kestävä kehitys. Kyseiseen toimintalinjaan kuuluvien rahoitettavien toimien valintaan osallistuisivat kalatalousryhmät, joiden valinnasta maa- ja metsätalousministeriö päättäisi.

Lakiehdotuksen viidennen lukuun on koottu tukien hakemiseen ja myöntämiseen liittyviä erityissäännöksiä, joilla on tarkoitus pääosin täydentää valtionavustuslain määräyksiä. Keskeisenä kansallisena linjauksena olisi korkeampi investointituki niille hakijoille, jotka toimittavat tuen myöntäjälle toimintansa kehittämissuunnitelman. Laissa säädettäisiin myös tukien seurantajärjestelmää varten perustettavasta elinkeinokalatalouden rakennetukirekisteristä.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Lailla säädetään kansallisella tasolla Suomen elinkeinokalatalouden kehittämisen kannalta keskeisten tukien myöntämisestä ja osittain myöntämiseen liittyvistä menettelyistä. Toimintaohjelman julkinen rahoitus vuosina 2007—2013 on Manner-Suomen osalta noin 85 miljoonaa euroa, josta EU-rahoituksen osuus on noin 36 miljoonaa euroa. Valtion vuoden 2007 talousarvioesityksessä on momentille 30.40.62 Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen budjetoitu yhteensä 12,5 miljoonaa euroa kansallisena ja EU-osuutena. Yksityistä rahoitusosuutta arvioidaan käytettävän ohjelmakaudella 2007—2013 noin 70 miljoonaa euroa.

Esityksellä on vaikutuksia elinkeinokalatalouden yritysten toimintaympäristöön, yrittäjyyden edellytyksiin sekä yritysten toimin-

taan. Esitykseen sisältyvillä tuilla edistettäisiin yritysten aineellisia ja aineettomia investointeja sekä parannettaisiin kalatalousalan kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Esityksen mukaiset tuet kohdistuvat pääasiassa mikroyrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Esitykseen sisältyvät toimenpiteet eivät kohdistu suuriin yrityksiin, joiden henkilötyövuosimäärä ylittää 750 työntekijää tai joiden liikevaihto on yli 200 miljoonaa euroa. Kyseinen rajoitus perustuu suoraan kalatalousrahastoasetukseen. Kalatalousrahastosta tukea myönnetään koko Suomen alueelle yhtenäisillä tukitasoilla.

Esityksen ei arvioida muuttavan nykyistä KOR-tukien hallinnoinnissa noudatettua järjestelmää merkittävästi. Kalataloushallinnon viranomaisten työmäärän arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla. Koska Euroopan kalatalousrahasto ei ole enää yhteisön rakennerahasto, ei sitä jatkossa koske rakennerahastoista annettu kansallinen lainsäädäntö. Erona nykyiseen ohjelmakauteen on myös se, että kalatalousrahaston nojalla laaditaan vain yksi, koko maata koskeva ohjelmakirja. Ohjelmatyötä on myös kalatalousrahastoasetuksessa yksinkertaistettu, joten viranomaisten työmäärän ei arvioida merkittävästi lisääntyvän. Käytännössä viranomaisten toiminnan painopistettä pyritään siirtämään nykyistä enemmän yritystoiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen ja yrityspalveluun. Tätä muutosta edellyttävät myös uudet, edellä mainitut yrittäjien ja yritysten kehittämissuunnitelmat.

Ehdotuksella ei arvioida olevan suoria ympäristövaikutuksia, sillä se koskee kalatalousrahaston rahoituksen hallinnointia ja tuen hakemiseen ja myöntämiseen liittyviä menettelyitä. Esityksellä arvioidaan kuitenkin olevan välillisiä ympäristövaikutuksia. Elinkeinokalatalouden tukien tarkemmat arviointiperusteet ja painotukset määriteltäisiin toimintaohjelmassa, jonka keskeisiä tavoitteita tulee olemaan tuetun elinkeinotoiminnan myönnteisten ympäristövaikutusten (muun muassa kalan terveysvaikutukset, elinkeinokalatalouden työllistävä vaikutus ja ravinteiden poisto vesistöistä kalastamalla) edistäminen ja kielteisten ympäristövaikutusten (lähinnä päästöt vesistöihin) minimoiminen.

Esityksellä on välillisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia pääasiassa toimintaohjelman ja sen toimeenpanon kautta. Toimintaohjelman

yhtenä tavoitteena tulee olemaan ohjelmavarojen käyttäminen niin, että elinkeinokalatalouden myönteiset yhteiskunnalliset vaikutukset (työllistyvyys, elinkeinotoiminnan kehittäminen, luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen, elintarvikkeiden tuotanto) olisivat mahdollisimman suuret. Vastaavasti elinkeinokalatalouden kielteiset yhteiskunnalliset vaikutukset (esimerkiksi ympäristöön) pyritäisiin minimoimaan.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, työministeriöltä, sisäministeriöltä, oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan, Kainuun, Lapin, Hämeen, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksiköiltä, Suomen Ammattikalastajaliitto ry:ltä, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä, Suomen Kalankasvattajaliitto ry:ltä, Suomen Kalakauppiasliitto ry:ltä, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Pro Kala ry:ltä sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta.

Lausuntoja annettiin yhteensä 27 kappaletta. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota muun muassa esityksessä olleeseen vaatimukseen kaikkien tukikelpoisten hankintojen kilpailuttamisvelvollisuudesta julkisista hankinnoista annetun lain mukaisesti. Vaatimusta pidettiin turhaa byrokratiaa lisäävänä ja tarpeettomana yksityistä rahoitusta sisältävien investointien osalta, joissa hakijan oman edun mukaista on tehdä hankinta mahdollisimman edullisesti. Myös esityksessä lausuntokierrosvaiheessa olleen, ammattikalastajiin liittyvän vaatimuksen 8 500 euron kalastustuloista arvioitiin olevan vaikeasti todennettavissa. Osassa lausuntoja euromääräistä rajaa pidettiin liian korkeana. Pääsääntöisesti lausunnoissa kuitenkin kannatettiin vaatimusta siitä, että tuet kohdennettaisiin ammattimaisesti toimiville tahoille ja ehdotettiin euromääräisen rajan

korvaamista arvonlisäverovelvollisuudella. Tuen hakemisen yhteydessä laadittavasta, vapaaehtoisesta, yrityksen kehittämissuunnitelmasta annettiin pääsääntöisesti puoltavia lausuntoja. Osassa lausunnoista kehittämissuunnitelma olisi haluttu kytkeä ainoastaan suurehkoihin hankkeisiin tai investointeihin. Hallituksen esitystä on tarpeellisilta osin muutettu lausunnoista saatujen näkemysten mukaiseksi.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Sisäasianministeriössä on valmisteltu hallituksen esitystä rakennerahastolaiksi, jossa säädettäisiin rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista. Lailla kumottaisiin voimassa oleva laki rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista (1353/1999), jota sovelletaan myös kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen hallinnointiin. Lakiin on tarkoitus ottaa muun muassa säännös rakennerahastoneuvottelukunnasta, jonka tehtävänä olisi yhteisön eri rahastojen yhteensovitus keskushallintotasolla. Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu myös esitys laiksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista. Kauppa- ja teollisuusministeriössä on valmisteltu yritystoiminnan kehittämiseen myönnettäviä valtionavustuksia koskeva lakiesitys, jonka mukaan kalatalousala olisi kokonaan suljettu pois lain soveltamisalasta. Kyseiset esitykset liittyvät vain välillisesti tähän esitykseen, eikä niiden tulisi vaikuttaa tämän esityksen voimaantumiseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Euroopan kalatalousrahastoon liittyvä yhteisön lainsäädäntö tulee täydentymään vuoden 2006 loppupuolella. Komissio tulee antamaan kalatalousrahastoasetuksen toimeenpanoa koskevan asetuksen, joka sisältäisi tarkentavia määräyksiä toimintaohjelman hallinnoinnista, seurannasta, valvonnasta, sisältövaatimuksista, tiedottamisesta ja arvioinneista. Lisäksi asetuksessa tulitaisiin antamaan yksityiskohtaisia määräyksiä toimintalinjojen sisällöistä eli käytännössä tukikelpoisista toimista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Lailla pyritään järjestämään Euroopan kalatalousrahastosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006, jäljempänä kalatalousrahastoasetus, mukaisen toimintaohjelman ja tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano. Lain tehtävänä on lähinnä antaa kalatalousasetuksen edellyttämien viranomaistehtävien hoitamiseksi tarvittavat säännökset.

2 §. Soveltamisala. Ehdotettua lakia sovellettaisiin elinkeinokalatalouden kansallisen strategiasuunnitelman ja toimintaohjelman laatimiseen, arvioimiseen, toimeenpanoon, hallinnointiin, valvontaan ja seurantaan. Lain soveltamisalaan kuuluva toimintaohjelma kattaisi koko elinkeinokalataloussektorin lukuun ottamatta kalan vähittäiskauppaa. Kalatalousala on määritelty kalatalousrahastoasetuksen 3 artiklan a kohdassa tarkoittamaan talouden alaa, joka sisältää kaiken kalatalous- ja vesiviljelytuotteiden tuotantoon, jalostukseen ja kaupan pitämiseen kuuluvan toiminnan. Ohjelman laatimisen ja hyväksymisen sekä varojen hallinnoinnin lisäksi lakia olisi tarkoitus soveltaa ohjelman täytäntöönpanoon tukia haettaessa, myönnettäessä ja maksettaessa. Ohjelman hallinnoinnilla tarkoitetaan kaikkien toimintaohjelman toimeenpanon suunnittelu-, ylläpito-, ohjaus- ja raportointitehtävien sekä ohjelman arviointi-, seuranta- ja toimeenpanotehtävien hoitamista, joita ohjelman toteuttaminen tehokkaasti ja säädösten mukaisesti edellyttää.

Toimintaohjelman maantieteellinen soveltamisala kattaisi koko Suomen eli myös Ahvenanmaan maakunnan. Toimintaohjelmaan tultaisiin ottamaan erillinen Ahvenanmaan maakuntaa koskeva, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen toimesta laadittava osio. Ah-

venanmaan maakunta olisi edustettuna myös toimintaohjelman seurantakomiteassa. Ahvenanmaan maakuntaa koskevien osioiden hallinnoinnista ja toimeenpanosta vastaisi Ahvenanmaan maakunta Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla antaman lain-säädäntönsä mukaisesti.

Ehdotetun toisen momentin mukaisesti tukien myöntämiseen sovellettaisiin lähtökohdaisesti valtionavustuslakia (688/2001). Viittaussäännös on otettu ehdotukseen selkeyden vuoksi, vaikka sinänsä soveltamisvelvoite seuraa suoraan valtionavustuslain 2 §:stä. Valtionavustuslain soveltamiselle elinkeinokalatalouden tukijärjestelmän yhteydessä on useita perusteita. Valtionavustuslakia säädetäessä on yleisellä tasolla otettu huomioon elinkeinotoiminnan erityispiirteet. Valtionavustuslain sisältö on erittäin kattava käsittäen tarpeelliset määräykset tuen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, valvonnasta, tuen palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Pällekkäisiä tai poikkeavia säännöksiä tulisi ottaa erityislainsäädäntöön vain erityisen tärkeistä ja tukijärjestelmän erityispiirteiden vuoksi perustellusta syystä. Ehdotetun lain viidenteen lukuun on koottu eräitä tuen hakemiseen, myöntämiseen ja tukikelpoisuuteen liittyviä, valtionavustuslakia täsmentäviä määräyksiä.

3 §. Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Lakia sovellettaisiin kansallisen strategiasuunnitelman ja toimintaohjelman laatimiseen, arvioimiseen, toimeenpanoon, hallinnointiin, valvontaan ja seurantaan siltä osin kuin yhteisön lainsäädännöstä ei muuta johdu. Kalatalousrahastoasetuksessa säädetään ohjelmatyöstä sekä ohjelman hallinnointiin liittyvistä tehtävistä. Lisäksi Euroopan komissio tulee antamaan kalatalousrahaston yleiset säännöt sekä toimintaohjelmaa ja sen toimenpiteitä, tiedonvälitystä, hallinnointia, seurantaa, valvontaa, väärinkäytöksiä ja tie-

donsiirtoa koskevat tarkemmat toimeenpanosäännöt sisältävän toimeenpanoasetuksen vuoden 2006 aikana.

4 §. Määritelmät. Lain 4 §:ssä säädettäisiin määritelmistä. Pykälän 1 kohdan mukaan toimintaohjelmalla tarkoitetaan EY:n ja kansallisia varoista rahoitettavaa, elinkeinokalatalouden kehittämisohjelmaa, josta säädetään kalatalousrahastoasetuksen 17—20 artikloissa. Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin kalatalousryhmillä tarkoitettavan paikallisista elinkeinokalatalouden kehittämiseen osallistuvista tahoista koostuvaa, rajatulla maantieteellisellä alueella toimivaa yhteisöä, joka toteuttaa kalatalousrahastoasetuksen 44 artiklan mukaisia toimia. Kalatalousrahastoasetuksen 3 artiklan e kohdan mukaan kyseisen alueen tulee sijaita meren tai järven rannalla tai joen suistossa ja kalatalousalan tulee olla alueella merkittävä työllistäjä.

2 luku. Kansallinen strategiasuunnitelma ja toimintaohjelma

5 §. Kansallinen strategiasuunnitelma. Kansallisesta elinkeinokalatalouden strategiasuunnitelmasta säädetään kalatalousrahastoasetuksen 15 artiklassa. Kyseisen artiklan mukaan kansallinen strategiasuunnitelma on laadittava kalatalousalan sidosryhmien kanssa yhteistyössä ja sen on sisällettävä lyhyt kuvaus kaikista yhteisen kalastuspolitiikan näkökohdista, painopisteet, tavoitteet, arvio tarvittavista julkisista varoista. Jäsenvaltio ja komissio keskustelevat kansallisesta strategiasuunnitelmasta, mutta komissio ei päättää suunnitelman hyväksymisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kansallisen strategiasuunnitelman laatimisesta. Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi suunnitelman laatimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta ja siihen sisältyvien tavoitteiden yhteensovittamisesta yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden sekä yhteisön muiden politiikkojen kanssa. Kansallisen strategiasuunnitelman toteuttaminen tapahtuu toimintaohjelman kautta. Kokonaisvastuu suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle. Komissio keskustelee jäsenvaltion kanssa vuoden 2011 loppuun mennessä strategiasuunnitelman täytäntöönpanon sisällöstä ja edistymisestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kansallisen strategiasuunnitelman hyväksymisestä. Kansallinen strategiasuunnitelma on merkittävä elinkeinokalatalouden kehittämisen suunnittelun ja ohjauksen väline. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvosto hyväksyisi suunnitelman ennen sen toimittamista komissiolle.

6 §. Toimintaohjelma. Pykälässä säädettäisiin toimintaohjelmaa koskevan ehdotuksen laatimisesta, muuttamisesta ja hyväksymisestä. Vastuu toimintaohjelman valmistelusta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle. Valmistelussa noudatetaan lisäksi kalatalousrahastoasetuksen ja sen nojalla annettavan komission toimeenpanoasetuksen yksityiskohtaisia säännöksiä ohjelman laatimisen aikataulusta, ohjelman sisällöstä, muuttamisesta ja hyväksymisestä. Kalatalousrahastoasetuksen 17 artiklan 3 kohdan mukaan toimintaohjelma on laadittava sen jälkeen, kun on kuultu kalatalousalan alueellisia ja paikallisia sekä talouselämää ja työmarkkinaosapuolia edustavia kumppaneita ja muita toimielimiä. Ehdotus toimintaohjelmaksi laadittaisiin kansallisen strategiasuunnitelman perusteella. Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi toimintaohjelmaehdotuksen yhteensovittamisesta EY:n muiden rahoitusvälineiden ja ohjelmien kanssa. Näitä ovat erityisesti EY:n rakennerahastot, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan maatalouden tukirahasto. Yhteensovittamisen tarkoituksena on varmistaa, ettei päällekkäistä rahoitusta myönnetä samanlaisiin toimenpiteisiin useista rahoituslähteistä, ja että eri ohjelmista tuettavat toimenpiteet täydentäisivät toisiaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ohjelman hyväksymisestä. Toimintaohjelmaa koskevan ehdotuksen hyväksyisi valtioneuvosto ennen ehdotuksen toimittamista komissiolle. Kalatalousrahastoasetuksen 17 artiklan mukaan ehdotus toimitetaan hyvissä ajoin komissiolle, joka arvioi edistääkö ehdotus kalatalousrahaston tavoitteita, tiettyjä suuntaantavia periaatteita ja kansallisen strategian keskeisen osan toteutumista. Arvioinnissa komissio käyttää apunaan ehdotuksesta tehtyä ennakoarviointia. Komissiolla on kaksi kuukautta aikaa tehdä arvionsa ja pyytää tarvittavia lisätietoja. Komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarvittaessa muuttamaan ehdotus-

ta toimintaohjelmasta. Komission on käsiteltävä muutettu ehdotus viimeistään neljän kuukauden kuluttua siitä, kun se on toimitettu sille. Tämä tarkoittaa sitä, että toimintaohjelman hyväksyminen komissiossa voi kestää pisimmillään yli puoli vuotta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin toimintaohjelman muuttamisen hyväksymisestä. Kalatalousrahastoasetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaan toimintaohjelmaa voidaan tarkastella uudestaan, jos sen täytäntöönpanossa on ilmennyt vaikeuksia tai on tapahtunut merkittäviä strategisia muutoksia. Kalatalousrahastoasetuksen 65 artiklan g ja h kohdat edellyttävät, että toimintaohjelman muutosehdotus käsitellään ja hyväksytään seurantakomiteassa. Kansallisesti muutosehdotuksen hyväksyisi ehdotetun 3 momentin mukaisesti valtioneuvosto. Lopullisen hyväksynnän tekee komissio. Merkitykseltään vähäisestä eli lähinnä teknisluonteisesta muutoksesta päättäisi kuitenkin hallintoviranomainen. Toimintaohjelman toimenpiteiden rahoitukseen sekä periaatteellisiin linjauksiin liittyvät muutokset käsitelisi aina valtioneuvosto.

3 luku. Toimintaohjelman hallinnointi

7 §. Hallintoviranomainen. Pykälässä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön toimimisesta kalatalousrahastoasetuksen 58 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena. Hallintoviranomaisen vastuulla olisi hoitaa ne tehtävät, joista säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä. Kalatalousrahastoasetuksen 59 artiklassa on säädetty hallintoviranomaisen tehtävistä. Hallintoviranomaisen tehtävänä olisi vastata toimintaohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteetoman varainhoidon periaatetta noudattaen. Hallintoviranomainen huolehtisi siitä, että rahoitettavien toimet valitaan toimintaohjelman ja yhteisön säännösten mukaisesti, seuranta varten luodaan ja ylläpidetään tietojärjestelmää, arvioinnit suoritetaan, täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset laaditaan ja toimitetaan komissiolle ja että tuen hakijoita ja ohjelman täytäntöönpanosta vastaavia viranomaisia ohjataan riittävästi. Hallintoviranomainen on myös vastuussa seurantakomitean työn ohjaamisesta sekä ohjelmasta tiedottamisesta.

8 §. Todentamisviranomainen. Pykälässä nimettäisiin maa- ja metsätalousministeriö toimimaan toimintaohjelman todentamisviranomaisena. Kalatalousrahastoasetuksen 60 artiklan mukaan todentamisviranomaisen tehtävänä on laatia ja todentaa komissiolle lähetettävät menoilmoitukset ja maksupyynnöt. Kalatalousrahastoasetuksen mukaan todentamisella tarkoitetaan sen varmentamista, että menoilmoitus on todenmukainen ja perustuu asianmukaisiin asiakirjoihin ja luotettavaan kirjanpitojärjestelmään. Todentamisviranomaisen on myös pystyttävä todentamaan, että ilmoitettu meno on yhteisön ja kansallisten säännösten mukainen ja otettava huomioon kaikki tarkastusviranomaisen tarkastusten tulokset.

9 §. Tarkastusviranomainen. Pykälässä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön toimimisesta kalatalousrahastoasetuksen 58 ja 61 artikloissa tarkoitettuna tarkastusviranomaisena. Tarkastusviranomaisen tehtävänä olisi vastata hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaan toiminnan tarkastamisesta. Kalatalousrahastoasetuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaan tarkastusviranomaisen on varmistettava, että toimintaohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaan toiminnan tarkastamiseksi tehdään tarkastuksia. Sen on myös varmistettava, että ilmoitettujen menojen perusteena olevia toimia tarkastetaan tarkoituksenmukaisten otosten pohjalta.

Kalatalousrahastoasetuksen 61 artiklan 3 kohdan mukaan on mahdollista, että edellä mainitut tarkastukset suorittaa joku muu toimielin kuin tarkastusviranomainen. Tarkastusviranomaisen on tällöin huolehdittava siitä, että tämän elimen toiminta on tarpeeksi riippumatonta. Asetuksen 61 artiklan b kohdan tarkastukset, joiden suorittamisen varmistaminen kuuluu tarkastusviranomaiselle, tulee hoitamaan Maaseutuvirasto, jonka tehtäväksi kyseiset tarkastukset on säädetty Maaseutuvirastosta annetun lain (666/2006) 2 §:n 10 kohdassa. Järjestely on perusteltu tehtävien erottamista koskevan periaatteen ja riippumattomuuden turvaamiseksi. Näissä tarkastuksissa on kyse lähinnä tuensaajaan kohdistuvista, tiettyyn otantaan perustuvista tarkastuksista, joita nykyisin hoitaa 1.5.2007 Maaseutuvirastoon siirtyvä maa- ja metsätalousministeriön maatalousosaston toimeenpanolinjan valvontayksikkö. Maaseutuviras-

ton tarkastustoimivallasta ehdotetaan säädettäväksi esityksen 21 §:ssä.

Tarkastusviranomaisen tehtäviin kalatalousrahastoasetuksen mukaan kuuluu komission hyväksyttäväksi lähetettävän tarkastusstrategian sekä komissiolle toimitettavien vuotuisten tarkastuskertomusten laatiminen. Lisäksi tarkastusviranomaisen antaa lausunnon hallinto- ja valvontajärjestelmien toimivuudesta ja laatii arvioinnin lopullisen menoilmoituksen ja tarkastuksen pätevyydestä ohjelmakauden loputtua.

10 §. Seurantakomitea. Pykälässä säädettäisiin kalatalousrahastoasetuksen 63 artiklassa tarkoitetun seurantakomitean perustamisesta, kokoonpanosta, tehtävistä, toimikaudesta, työjärjestyksestä sekä toiminnassa noudatettavasta lainsäädännöstä ja seurantakomitean jäsenten virkavastuusta. Pykälän 1 momentin mukaan seurantakomitean asettaisi valtioneuvosto, jonka tulisi ottaa huomioon kalatalousrahastoasetuksen 63 ja 64 artikloiden määräykset kokoonpanosta. Asetuksen mukaan seurantakomitea on asetettava kolmen kuukauden kuluttua toimintaohjelman hyväksymisestä. Ennen seurantakomitean asettamista tulee kuulla 8 artiklan mukaisia kumppaneita eli alan sidosryhmiä. Kumppanuusvaatimus tulee huomioida myös seurantakomitean kokoonpanossa. Kalatalousrahastoasetuksen 64 artiklan mukaan seurantakomitean puheenjohtajana toimii jäsenvaltion tai hallintoviranomaisen edustaja ja komissio osallistuu seurantakomiteaan omaloitteisesti neuvonantajan ominaisuudessa.

Koska seurantakomitean kalatalousrahastoasetuksessa säädetyt tehtävät sisältävät julkisen vallan käyttöä, olisi perustuslain 119 §:n 2 momentin kannalta asianmukaista säätää seurantakomitean asettamisesta, kokoonpanosta ja sen jäsenten valintaperusteista valtioneuvoston asetuksella. Valtuutus tähän annettaisiin pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin seurantakomitean hoitavan sille yhteisön lainsäädännön mukaan kuuluvat tehtävät. Kalatalousrahastoasetuksen 65 artiklan mukaan seurantakomitean tehtävänä on toimintaohjelman täytäntöönpanon tehokkuuden ja laadun varmistaminen. Seurantakomitean on säännöllisesti tarkasteltava toimintaohjelman toteutumisen edistymistä ja tuloksia sekä tutkittava ja hyväksyttävä 67 artiklassa tarkoite-

tut täytäntöönpanon vuosikertomukset. Seurantakomitea voi ehdottaa toimintaohjelmaan muutosta, jos se on tarpeen kalatalousrahaston tavoitteiden saavuttamiseksi tai sen hallinnon parantamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös seurantakomitean toimikauden päättymisestä. Tämä tapahtuisi sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt viimeisen täytäntöönpanoa koskevan loppukertomuksen. Hallintoviranomaisen on kalatalousrahastoasetuksen 67 artiklan mukaan toimitettava loppukertomus komissiolle viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2017. Tämän jälkeen komissiolle on viisi kuukautta aikaa esittää huomautuksensa. Jos komissio ei vastaa määräajassa, kertomus katsotaan hyväksytyksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin seurantakomitean työjärjestyksellä määrättävistä asioista. Tällaisia olisivat työn organisoinnissa tarvittavat määräykset kokouksista, päätöksentekomenettelyistä ja mahdollisuudesta kuulla asiantuntijoita. Kalatalousrahastoasetuksen 63 artiklan mukaan seurantakomitea laatii ja hyväksyy yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa työjärjestyksen.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi perustuslain 124 §:ssä edellytetyllä tavalla hyvän hallinnon ja oikeusturvan toteuttamiseksi tarvittavat säännökset. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin seurantakomitean toiminnassa sovellettavista hallintomenettelyä, viranomaisten toimintaa ja virkavastuuta koskevista säädöksistä. Näitä olisivat hallintolaki, julkisuuslaki, kielilaki ja saamen kielilaki. Momentissa säädettäisiin seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimimisesta rikosoikeudellisen virkavastuun alaisuudesta. Seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovellettaisiin vahingonkorvauslakia.

4 luku. Toimintaohjelman toimeenpano

11 §. Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaisi toimintaohjelman toteuttamiseen liittyvien varojen käytön suunnittelusta ja varojen jaon valmistelusta. Tällä tarkoitetaan vastuuta ohjelman julkisten varojen budjetoinnista ja valmistelusta, joka liittyy valtioneuvoston

päätökseen, jolla toimintaohjelman yhteisön ja kansallinen julkinen rahoitusosuus jaetaan työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä kalatalousryhmien käytettäväksi.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimintaohjelman Ahvenanmaan maakuntaa koskevan yhteisön rahoitusosuuden ohjaamisesta maakunnan hallitukselle. Kyseinen yhteisön rahoitusosuus ohjataan Ahvenanmaan maakunnan hallituksen käyttöön edellä mainitulla valtioneuvoston päätöksellä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimintaohjelman ja sen toimeenpanon suunnittelusta ja kehittämisestä. Tämä tarkoittaisi sitä, että hallintoviranomaisena toimivan ministeriön tulisi seurata toimintaohjelman toteutumista sekä alan toimintaympäristössä mahdollisesti tapahtuvaa kehitystä, minkä perusteella ministeriön tulisi tarpeen vaatiessa ehdottaa seurantakomitealle muutoksia toimintaohjelmaan. Toimeenpanon suunnittelulla ja kehittämisellä tarkoitettaisiin muun muassa tarvittavien hakulomakkeiden ja tukiohjeistuksen laatimista sekä tietojärjestelmän suunnittelua ja ylläpitoa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö huolehtisi toimintaohjelman varojen käytön riittävän valvonnan järjestämisestä. Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin ministeriön velvollisuudeksi järjestää toimintaohjelman arviointi, seuranta ja tiedotus. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan ministeriön tehtävänä olisi vastata ehdotetun 24 §:n mukaisesti kalatalousryhmien valinnasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta ohjata ja valvoa työvoima- ja elinkeinokeskuksia ja kalatalousryhmiä niiden hoitaessa ehdotetun lain mukaisia tehtäviä. Ohjauksen ja valvonnan tarkoituksena on varmistaa ohjelman yhtenäinen ja tehokas toimeenpano. varmistamiseksi. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta pidättää päätösvalta valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden hallinnoinnista. Hallinnoinnilla tarkoitetaan sekä hankkeiden hallinnoinnin järjestämisestä päättämistä että hankkeita koskevien tuki- ja maksatuspäätösten tekemistä. Ministeriön oikeus päättää valtakunnallisten hankkeiden hallinnoinnista on perusteltua, koska ministeriöllä on

hallintoviranomaisena vastuu toimintaohjelman ja hallinto- ja valvontajärjestelmän kokonaisuuden toimivuudesta.

12 § Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtävät. Pykälässä säädettäisiin työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain mukaisista tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus vastaisi alueellaan tuen myöntämiseen, maksamiseen, paikan päällä tehtäviin todentamisiin, seurantaan, takaisinperintään ja tiedottamiseen liittyvistä tehtävistä. Lisäksi työvoima- ja elinkeinokeskuksen vastuulla olisivat 14 § 2 momentin mukaiseen alueelliseen yhteensovittamiseen liittyvät tehtävät.

Maa- ja metsätalousministeriön hyväksymät kalatalousryhmät osallistuvat myös toimintaohjelman toimeenpanoon antamalla lausunnon tukea hakeneista kalatalousrahoitusasetuksen IV osaston IV luvun nojalla rahoitettavista hankkeista. Pykälän 2 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen tulisi pyytää kalatalousryhmiltä lausunto silloin, kun tukihakemus koskisi kalatalousrahoitusasetuksen IV osaston IV luvun mukaista eli neljännessä toimintalinjasta rahoitettavaa toimenpidettä. Lausunto tulisi pyytää siltä kalatalousryhmältä, jonka alueella tuettavaksi haettu toimenpide aiottaisiin pääosin toteuttaa.

Pykälän 2 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus tekisi neljättä toimintalinjaa koskevat päätökset kalatalousryhmien antamien lausuntojen perusteella ja vastaisi näihin tuki- ja maksatuspäätöksiin liittyvistä tehtävistä. Kalatalousryhmän hankkeista antama lausunto sitoisi työvoima- ja elinkeinokeskuksen harkintavaltaa neljättä toimintalinjaa koskevassa päätöksenteossa siten, että se voisi poiketa lausunnon ainoastaan jos tuen myöntäminen olisi Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön, toimintaohjelman tai paikallisen kehittämisstrategian vastaista. Lausunnon voisi poiketa myös siinä tapauksessa, että kalatalousryhmän hankkeiden rahoittamiseen varatussa rahoituskehityksessä ei ole määrärahoja hankkeen rahoittamiseksi.

13 §. Kalatalousryhmän tehtävät. Pykälässä säädettäisiin kalatalousryhmälle kuuluvista tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan kalatalousryhmä vastaisi laatimansa oman alueensa elinkeinokalatalouden kehittämistä koskevan paikallisen strategian toteuttami-

sesta, seurannasta ja tiedottamisesta. Paikallissella kehittämisstrategialla tarkoitetaan kalatalousrahastoasetuksen 45 artiklan 2 kohdassa säädettyä suunnitelmaa.

Pykälän 2 momentin mukaan kalatalousryhmän tehtävänä olisi arvioida kalatalousrahastoasetuksen neljättä toimintalinjaa koskevat hakemukset ja antaa työvoima- ja elinkeinokeskukselle lausuntonsa tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta alueensa suunnitelman tavoitteiden kannalta. Hakemusten arvioinnissa kalatalousryhmien toimintaa ohjaisivat toimintaohjelmassa asetetut valintakriteerit sekä alueen suunnitelmaan sisältyvät tavoitteet.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallintolain, kielilain ja julkisuuslain soveltamisesta kalatalousryhmän toiminnassa. Säännöksen tarkoituksena on turvata perustuslain 21 §:n 2 momentissa ja 124 §:ssä edellytetyllä tavalla hyvän hallinnon takeiden toteutuminen kalatalousryhmän hoitaessa sille säädettyjä tehtäviä. Perustuslain 8 §:ssä säädettyyn rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen liittyvät rangaistuksella uhatun toiminnan täsmällistä määrittelyä ja rangaistuksen arviointiperusteluiden ennakoitavuutta koskevat vaatimukset. Näin ollen pykälän 3 momentissa viitattaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskeviin säännöksiin ja rajattaisiin niiden soveltaminen kalatalousryhmän päätöksentekoon osallistuviin ja sen palveluksessa oleviin henkilöihin näiden hoitaessa kalatalousryhmälle säädettyjä tehtäviä.

Kalatalousryhmän toimintaan sen hoitaessa perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkista hallintotehtävää liittyisi myös vahingonkorvausoikeudellinen vastuu, josta säädetään vahingonkorvauslaissa.

14 §. Toimintaohjelman yhteensovittaminen. Pykälä sisältää perussäännökset kalatalouden toimintaohjelman ja sen toimeenpanon yhteensovittamisesta. Kalatalousrahastoasetuksen 6 artiklassa säädetään jäsenvaltion velvollisuudesta varmistaa, että kalatalousrahastosta myönnettävä tuki on yhteisön muita rahoitusvälineitä täydentävää ja yhteisön politiikkojen mukaista. Pykälän ensimmäisessä momentissa viitataan rakennerahastoista annettuun kansalliseen lainsäädäntöön, jossa säädettäisiin tarkemmin eri rahastojen yhteensovituksesta keskushallintotasolla. Tavoitteena olisi varmistaa, ettei ohjelman puit-

teissa myönnetä muiden ohjelmien tai tukijärjestelmien kanssa päällekkäistä tai tavoitteiltaan ristiriitaista julkista rahoitusta, vaan eri toimenpiteiden tulisi mahdollisuuksien mukaan täydentää toisiaan.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin toimintaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden alueellisesta yhteensovittamisesta. Alueellisesta yhteensovittamisesta vastaisivat lähinnä työvoima- ja elinkeinokeskukset.

5 luku. Tuen hakeminen, myöntäminen ja kustannusten tukikelpoisuus

15 §. Tukimuodot ja tuettava toiminta. Pykälässä säädettäisiin kalatalousrahastoasetuksen nojalla myönnettävistä ja sen mahdollistamista tukimuodoista ja tuettavasta toiminnasta. Pykälä on luonteeltaan lähinnä informatiivinen ja siihen sisällytetty lista esimerkinomainen. Tarkoituksena ei ole sulkea tuen piiristä pois mitään kalatalousrahastoasetuksen mahdollistamaa tukea. Tuen myöntäminen olisi aina tukea myöntävän viranomaisen eli työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai maa- ja metsätalousministeriön harkinnan varassa. Kalatalousrahastoasetuksen IV osaston IV luvun eli neljännen toimintalinjan osalta tarkoituksenmukaisuusharkinta olisi kuitenkin kalatalousryhmillä. Tuen myöntäjän harkintaan sisältyisi tarkoituksenmukaisen tukintensiteetin soveltaminen kalatalousrahastoasetuksessa määriteltyjen maksimitukiprosenttien sekä toimintaohjelman kansallisten linjausten rajoissa.

Harkintaa ohjaisi ja rajoittaisi kalatalousrahastoasetuksessa säädetyt toimintalinjat ja toimintaohjelmassa tarkemmin määritellyt toimenpiteet ja linjaukset. Myös komission toimeenpanoasetus tulee täsmentämään kalatalousrahastoasetuksessa määriteltyjä tukikelpoisia toimia. Tuen myöntäjän olisi harkittava, miten rahoitettava toimi edistäisi kalatalousrahaston ja kansallisen strategiasuunnitelman ja toimintaohjelman tavoitteita. Toisin sanoen tuen hakijalla ei olisi milloinkaan subjektiivista oikeutta tukeen, vaikka toimi täyttäisikin edellä mainituissa asetuksissa sekä toimintaohjelmassa määritellyt perusteet. Yleisellä tasolla kuvattuna tukia voitaisiin myöntää kalastuksen, vesiviljelyn, kalan jalostuksen ja tukkukaupan investointei-

hin, kalatalousalan yritysten toimintaympäristön investointeihin ja kehittämishankkeisiin sekä kalatalousryhmien toimintaan.

16 §. Tuen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin valtionavustuslakiin nähden täydentävästi tuen hakemisen muotovaatimuksista. Valtionavustuslakia sovelletaan kalatalousrahaston tukijärjestelmästä myönnettäviin tukiin liittyviin menettelyihin yleislakina, mutta joiltain osin on tarpeen säätää valtionavustuslaista poikkeavasti tai sitä täsmentävästi. Pykälässä edellytettäisiin tuen hakemista kirjallisesti. Valtionavustuslakiin nähden lisävaatimuksena olisi hakemuksen allekirjoittaminen. Hakemuksen tulisi olla siihen yhtiöoikeuden sääntöjen mukaan oikeutetun henkilön allekirjoittama.

Pykälän 1 momentin mukaan hakemus olisi laitettava vireille ennen tuettavan toimenpiteen aloittamista siinä työvoima- ja elinkeinokeskuksessa jonka toimialueella tuettava toimenpide aiotaan pääosin toteuttaa tai jonka toimialueella hakijan kotipaikka sijaitsee. Hakemus tulisi vireille hallintolain (434/2003) 20 §:n mukaisesti hakemuksen saavuttua toimivaltaiseen työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Momentin mukaan yksi työvoima- ja elinkeinokeskus voi hallinnoida hankkeen, joka on tarkoitus toteuttaa usean työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella.

Myös neljättä toimintalinjaa koskevat tukihakemukset toimitettaisiin työvoima- ja elinkeinokeskuksiin. Kalatalousryhmien toiminta on uusi tukimuoto, josta ei ole aikaisempaa kokemusta. Tuen hakijan etujen mukaista on, että kaikki elinkeinokalatalouden tukia koskevat hakemukset voitaisiin laittaa vireille saman viranomaisen toimipaikassa, joka on avoinna arkipäivisin ja jolla on käytettävissään luotettava diaarijärjestelmä. Tukihakemus voitaisiin välittömästi kirjata diaariin ja merkitä sitä koskevat tiedot 21 §:ssä tarkoitettuun rakennetukirekisteriin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen hakemisesta maa- ja metsätalousministeriöstä, niissä erityistilanteissa, joissa ministeriö toimisi 11 §:n 2 momentin nojalla tuen myöntävä viranomaisena.

17 §. Tuen myöntäminen ilman hakemusta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten oikeudesta myöntää kala-

talousrahastoasetuksen 46 artiklan mukaista tukea teknisen avun toimenpiteiden toteuttamiseksi ilman hakemusta. Tekninen tuki on luonteeltaan hallinnon kehittämistukea. Esimerkiksi kalatalousrahastoasetuksen edellyttämiä arviointeja ja ohjelman seurantajärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä voidaan rahoittaa teknisellä tuella. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että hallinto pystyisi toteuttamaan tämän tyyppisiä hankkeita tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta myöntää tukea kalatalousrahastoasetuksen IV osaston III luvun eli kolmannen toimintalinjan mukaisiin toimenpiteisiin ilman hakemusta toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamiseen liittyvästä erityisestä syystä. Kolmannesta toimintalinjasta voidaan rahoittaa esimerkiksi kalan menekinedistämistä ja yleisesti alaa kehittäviä hankkeita. Erityisenä syynä voisi olla esimerkiksi alan keskeisen ongelman ratkaisemisen kiireellisyys.

18 §. Tuen saajaa koskevat edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tuen saajaa koskevista edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan kalatalousrahaston tukijärjestelmästä voitaisiin myöntää tukea oikeushenkilölle tai luonnolliselle henkilölle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisävaatimuksista myönnettäessä tukea investointeihin. Tukea voitaisiin myöntää ainoastaan hakijoille, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia. Lisäedellytyksenä kalastukseen myönnettävien tukien osalta olisi, että hakija täyttää kalastuslain 6 a §:n 1 momentissa säädetyn määritelmän eli saa vähintään 30 prosenttia kokonaistuloistaan kalastuksesta. Tällä pyritään tukien kohdentamiseen ammattimaista yritystoimintaa harjoittaviin yrittäjiin ja yrityksiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin allalla aloittavien ammattikalastajien mahdollisuudesta saada tukea. Ammattikalastajalle tai yritykselle, joka ei tukea hakiessa täytä 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia, voitaisiin myöntää tukea, jos hakija esittää toteuttamiskelpoisen suunnitelman, jota noudattamalla hakija täyttäisi vaatimukset kolmen vuoden kuluessa viimeisen maksuerän maksamisesta. Tarkoituksena on tukea uusien ammattikalastajien pääsyä alalle.

19 §. Kustannusten tukikelpoisuus. Pykä-

lässä säädettäisiin tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kustannusten hyväksyttävyyden perusedellytykseksi kustannuksen syntyminen tukihakemuksen vireille tulon jälkeen. Edellytys olisi kansallinen linjaus, jota sovelletaan nykyisellä ohjelmakaudella. Edellytys on perusteltu, jotta tukea ei suunnattaisi investointeihin tai hankkeisiin, jotka toteutettaisiin joka tapauksessa tai joiden toteuttaminen on aloitettu ilman tukea. Lisäksi vaatimus antaa tuen myöntäjälle mahdollisuuden vaikuttaa tärkeäksi arvioimiansa näkökohtien huomioon ottamisen hankkeen toteutuksessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tukikelpoisten investointien vähimmäiskoosta. Tukea voitaisiin myöntää vain sellaisiin investointihankkeisiin, joiden kokonaiskustannukset olisivat vähintään 3 000 euroa. Tätä pienempiä investointia voitaisiin tukea ainoastaan, jos tuen myöntämisellä on elinkeinokatalouden kehittämisen liittyvä painava syy. Tällainen syy voi liittyä esimerkiksi hakijoiden tasavertaiseen kohteluun, työturvallisuuteen tai yksittäisen yrityksen tai alueen yritystoiminnan kannalta keskeisten toimintojen jatkuvuuteen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tukikelpoisten hankintojen kilpailuttamisveloitteesta. Julkisista hankinnoista annettua lakia (1505/1992) sovelletaan silloin, kun hankintaan saadaan tukea yli puolet hankinnan arvosta. Hankintalain uudistamista koskevan hallituksen esityksen (HE 50/2006) mukaan lakia ei sovellettaisi alle 15 000 euron arvoisiin hankintoihin. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä yli 1000 euron arvoisista hankinnoista, joiden rahoitus olisi yksinomaan julkista, olisi pyydettävä tarjous vähintään kolmelta eri toimittajalta. Vaatimuksella pyritään varmistumaan siitä, että myös pienemmissä hankinnoissa hankkeiden kustannukset säilyisivät kohtuullisina. Käytännössä vaatimus kohdistuisi julkisiin kehittämishankkeisiin, joissa julkinen rahoitus on 100 prosenttia. Vaatimusta ei ole katsottu tarpeelliseksi investointihankkeissa, joissa yksityinen rahoitusosuus hankinnasta on merkittävä.

Kalatalousrahastoasetuksen 55 artiklan 2 kohdan mukaan yleiskustannukset ja luon-

taissuoritukset voivat olla tietyin edellytyksin tukikelpoisia, jos niiden tukikelpoisuudesta säädetään kansallisella tasolla. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tukikelpoisista yleiskustannuksista. Kehittämishankkeissa syntyvät yleiskustannukset olisivat tukikelpoisia, jos ne kohdistuisivat hankkeelle perustellulla tavalla. Niiden täytyy siis liittyä asiallisesti rahoitettavaan kehittämishankkeeseen. Lisäksi kalatalousrahastoasetus edellyttää, että liittyminen voidaan asiallisella ja perustellulla tavalla luotettavasti todentaa ja että menoista kyetään esittämään näyttöarvoltaan kirjanpitositteita vastaavat tositteet.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tukikelpoisista luontaisuuorituksista. Luontaisuuorituksilla tarkoitetaan omaa työtä, josta ei ole maksettu tekijälle sekä omia raaka-aineita ja tarvikkeita, kuten puutavaraa, soraa ja hiekkaa. Luontaisuuoritukset olisivat tukikelpoisia osana hankkeen yksityistä rahoitusosuutta.

Pykälän 5 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuutus säätää asetuksella tarkemmin hyväksyttävistä yleiskustannuksista ja luontaisuuorituksista sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja enimmäismäärästä.

20 §. Kehittämissuunnitelma. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vapaaehtoisesta investointitukihakemuksen yhteydessä jätettävästä kehittämissuunnitelmasta, joka sisältäisi hakijan toiminnan kehittämisen kannalta olennaiset seikat kuten suunnitellut pitkän aikavälin investoinnit, markkinatilanteen, osaamis-, innovaatio- ja yhteistyötarpeet sekä arvion toiminnan myönteisistä ja kielteisistä yhteiskunnallisista vaikutuksista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tulisi ottaa kehittämissuunnitelma huomioon korottavana tekijänä harkitessaan toimenpiteeseen myönnettävän tuen tasoa. Kalatalousrahastoasetuksessa säädetään toimenpiteittäin korkein mahdollinen julkisen rahoituksen taso. Toimintaohjelmassa tullaan määrittämään kansallisesti sovellettavat maksimitukitasot ja siten myös kehittämissuunnitelman vaikutus tuen intensiteettiin.

Tällä tavoin strategiaa valmisteltaessa määritellyt ydinkysymysten tarkastelu otettaisiin käyttöön myös hanketasolla. Tarkoituksena olisi kannustaa erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä entistä suunnitelmallisempaan ja päämäärätietoisempaan yritystoimintaan. Li-

säksi kehittämissuunnitelma helpottaa yksittäisen investoinnin rahoittamisen tarpeellisuuden arvioimista ja tukien vaikuttavuuden arviointia. Kehittämissuunnitelman avulla tuen myöntäjä pystyy arvioimaan hakijan osaamista ja tarvittaessa tarjoamaan erilaista asiantuntija-apua hakijan yritystoiminnan kehittämiseksi.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtiounevostolle valtuutus säätää asetuksella tarkemmin kehittämissuunnitelman sisällöstä.

6 luku. Erinäiset säännökset

21 §. *Tuen myöntäjään ja tuen saajaan kohdistuvat tarkastukset.* Pykälän ensimmäisessä momentissa säädettäisiin maaseutuviraston toimivallasta tehdä tuen saajaan sekä tuen myöntäjään liittyviä tarkastuksia. Kysymyksessä olisivat kalatalousrahastoasetuksen 61 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen ilmoitettujen menojen tarkastamiseksi tehtävät toimien tarkastukset. Kalatalousrahastoasetuksen mukaan nämä tulee tehdä tarkastusviranomaisen laatiman ja komission hyväksymän tarkastusstrategian mukaisesti.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön ja työvoimaja elinkeinokeskuksen tarkastusoikeudesta. Maa- ja metsätalousministeriön tarkastusoikeus liittyisi sille erityisesti hallintoviranomaisena sekä poikkeuksellisesti tuen myöntävänä viranomaisena kuuluvien tehtävien hoitamiseen. Hallintoviranomainen vastaa kalatalousrahastoasetuksen 59 artiklan mukaan ohjelman hallinnosta ja täytäntöönpanosta ja rahoitettavien toimien sääntöjenmukaisuudesta. Ministeriön tarkastusoikeus ulottuisi tuen saajien lisäksi tuen myöntäjiin eli työvoima- ja elinkeinokeskuksiin tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen suorittamat tarkastukset liittyisivät sen tehtäviin tuen myöntävänä viranomaisena. Tarkastusoikeus kohdistuisi tuen saajiin tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Tarkastusoikeuteen ja tarkastuksen suorittamiseen tulisi esityksen 2 §:n viittaussäännöksen mukaan sovellettaviksi myös valtioavustuslain tarkastusta koske-

vat määräykset.

22 §. *Seurantajärjestelmä.* Pykälässä säädetään seurannan tietojärjestelmänä toimivan rekisterin perustamisesta. Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaan varten perustettaisiin elinkeinokalatalouden rakennetukirekisteri. Rekisterin rakentamisesta ja kehittämisestä vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Rekisteriä käyttäisi ja ylläpitäisi ministeriö ja työvoimaja elinkeinokeskukset yhdessä.

Rekisteriin voitaisiin 3 momentin mukaan tallentaa sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tuettavaa toimintaa sekä tuen käyttöä koskevia tietoja, jotka ovat henkilötietoja. Rekisteriin tallennettaisiin hakijan ja tämän yhteyshenkilön nimi- ja yhteystiedot sekä hakijana olevan luonnollisen henkilön osalta henkilötunnus ja muun hakijan osalta yritys- tai yhteisötunnus. Rekisteriin tallennettaisiin tuettavaa toimenpiteen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot sekä sen kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot ja näiden toteutumista koskevat tiedot. Tallennettavia tietoja olisivat lisäksi tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista koskevat tiedot sekä tukea koskevat yksilöintitiedot. Hakemuksen osalta järjestelmään tallennettaisiin tieto hakemuksen vastaanottamisesta. Lisäksi järjestelmään tallennettaisiin tieto tukipäätöksen tekemisestä.

Hanketuen osalta järjestelmään tallennettaisiin mahdollisen ohjausryhmän jäsenten nimi- ja yhteystiedot. Rekisteriin tallennettaisiin tiedot tuen saajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista sekä tuettavaan toimenpiteeseen käytettävän julkisen ja yksityisen rahoituksen määrästä. Tiedot työvoima- ja elinkeinokeskusten paikan päällä tekemistä todentamisista, valvontaviranomaisten tarkastuksista ja siinä tehdyistä havainnoista sekä tieto tuen saajalta takaisinperittävästä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta olisi tallennettava rekisteriin. Seurannan tietojärjestelmään tallennettaisiin myös toimintaohjelman toimeenpanon seuranta sekä yritysten kehittämissuunnitelmia koskevat tiedot.

23 §. *Tietojen julkisuus, tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin elinkeinokalatalouden rakennetukirekisteriin sisältyvien tietojen julkisuudesta. Tietojärjestelmään sisältyvien tie-

tojen julkisuudesta olisi voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Pykälässä 2 ja 3 momentissa säädettäisiin tukien toimeenpanotehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeudesta ja oikeudesta luovuttaa tietoja. Yleissäännös viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä sisältyy julkisuuslain 29 §:ään, jonka 1 momentin mukaan viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on säädetty laissa.

Pykälän 2 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriöllä, työvoima- ja elinkeinokeskuksella sekä maaseutuvirastolla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän terveydentilaa, taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi. Tietojensaantioikeus on välttämätön ministeriölle hallintoviranomaisena, joka vastaa ohjelman toimeenpanosta Euroopan yhteisön toimielimiin nähden sekä tuen myöntävän viranomaisen roolissa. Tietojensaantioikeus olisi myös työvoima- ja elinkeinokeskuksilla tuen myöntävän viranomaisen roolissa sekä maaseutuvirastolla tuen saajaan kohdistuvien tarkastusten suorittajana. Tietojensaantioikeus olisi rajattu sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian ratkaisemiseksi. Tällaisia ovat tapauskohtaisesti muun muassa tuen saajan taloudellisen tilanteen tai tuen saajaa koskevien tarkastushavaintojen taikka samaan toimenpiteeseen saadun rahoituksen selvittäminen tuen myöntämisen edellytysten tutkimiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin oikeudesta luovuttaa tietoja. Maa- ja metsätalousministeriöllä, työvoima- ja elinkeinokeskuksilla ja maaseutuvirastolla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan yhteisön toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle, julkista teh-

tävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu. Tietojen luovuttaminen tulisi näin ollen 2 momentin mukaan kysymykseen vain, jos tieto on tarpeen viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi. Lisäksi tieto voitaisiin luovuttaa sen valvomiseksi, että yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu. Kaikki yhteisön toimielinten suorittama valvonta ei tapahdu tarkastusten muodossa, vaan hallintoviranomaiselta tai tuen myöntävältä viranomaiselta voidaan edellyttää yksittäistapauksia koskevia selvityksiä tai tietoja kansallisten viranomaisten suorittamista tarkastuksista.

Pykälän 2 ja 3 momentin perusteella saatuja tietoja ei saisi 3 momentin mukaan käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty. Rajoitus koskisi siis sekä tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeutta että muulle viranomaiselle luovutettuja tietoja.

24 §. Tietojen säilyttäminen ja rekisteröidyn tarkastusoikeus. Elinkeinokalatalouden rakennetukirekisteriin sisältyviä tietoja säilytettäisiin pykälän 1 momentin mukaan kolme vuotta siitä, kun toimintaohjelma on päätetty. Ohjelman päättämisestä eli sulkeamisesta säädetään kalatalousrahastoasetuksen 86 artiklassa. Käytännössä ohjelman sulkeminen on sidottu komission suorittamaan ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksuun. Jäsenvaltion on toimitettava sulkemista koskeva ilmoitus sekä täytäntönpaanoa koskeva loppukertomus ja maksupyyntö komissiolle, joka tutkii ja hyväksyy asiakirjat. Ohjelmakauden 2007—2013 osalta toimintaohjelman sulkemisen arvioidaan ajoittuvan vuodelle 2016. Kalatalousrahastoasetuksen 87 artikla velvoittaa hallintoviranomaisen pitämään kaikki menot ja tarkastuksia koskevat tositteet komission ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen saatavilla kolmen vuoden ajan ohjelman sulkemisen jälkeen. On tarkoituksenmukaista säilyttää myös rakennetukirekisteriin sisältyvät tiedot kyseisen ajan.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkastaa häntä koskevat seurannan tietojärjestelmään sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja

tarpeettomien tietojen poistamiseen sovellettaisiin, mitä henkilötietolaissa niistä säädetään.

25 §. Kalatalousryhmän hyväksyminen. Pykälässä säädettäisiin kalatalousryhmän kelpoisuusvaatimuksista. Pykälän 1 momentin mukaan kalatalousryhmäksi voitaisiin hyväksyä rekisteröity yhdistys tai muu yksityisoikeudellinen yhteisö, joka täyttää ryhmälle yhteisön lainsäädännössä säädetyt toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset. Kalatalousrahastoasetuksessa on määräyksiä kalatalousalueiden edellytyksistä. Asetuksen mukaan alueen on oltava kooltaan rajoitettu sekä maantieteellisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti riittävän yhtenäinen. Lisäksi ryhmällä tulee olla riittävä hallinnollinen ja taloudellinen valmius hallinnoida tukea ja varmistaa, että toimet toteutetaan menestyksekkäästi. Komission toimeenpanoasetuksessa tultaneen säätämään tarkemmin ryhmän toiminnallisista ja hallinnollisista edellytyksistä ja kelpoisuusehdoista.

Komission toimeenpanoasetusta koskevan ehdotuksen mukaan kalatalousryhmien valitsemiseen liittyvistä menettelyistä ja arviointikriteereistä ja kalatalousryhmien lukumäärästä tulisi ottaa määräykset komission hyväksyttäväksi alistettavaan toimintaohjelmaan. Pykälän 2 momentissa ehdotetun mukaisesti on perusteltua valtuuttaa valtioneuvosto antamaan asetuksella tarkempia säännöksiä kalatalousryhmien hyväksymisen edellytyksistä ja ehdoista.

26 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhakukiellosta valtioneuvoston kansallisen strategiasuunnitelman ja toimintaohjelman hyväksymistä koskeviin päätöksiin. Kalatalousrahastoasetuksen kyseisiä asiakirjoja koskevien määräysten valossa valtioneuvoston päätökset näiden asiakirjojen hyväksymisestä ovat luonteeltaan poliittisia linjanvetoja, eivät valituskelpoisia hallintopäätöksiä. Johdonmukaisuuden vuoksi myöskään hallintoviranomaisen 6 §:n 3 momentin mukaisesti tekemästä toimintaohjelman vähäistä muuttamista koskevasta päätöksestä ei saisi hakea muutosta valittamalla. Nimenomaisen laissa olevan valituskiellon katsotaan kuitenkin olevan tarpeellinen, jotta voitaisiin välttää oikeustilan jääminen tulkinvaraiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta hakea muutosta maa- ja metsätalousministeriön tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin. Käytännössä muutoksenhaku voi tulla kyseeseen kalatalousryhmien hyväksymisen sekä ministeriön tekemien tukipäätösten kohdalla. Vaikka tukipäätökset pääsääntöisesti tehdään työvoima- ja elinkeinokeskuksissa, on ministeriölle pidätetty oikeus päättää valtakunnallisten hankkeiden hallinnoinnista, jolloin katsoessaan tarpeelliseksi ministeriö voi tehdä tukipäätökset itse. Muutosta voisi hakea valittamalla hallintolainkäyttölain (586/1996) 7 §:n 1 momentin mukaisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Pykälän 3 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen. Takaisinperintää koskevaan päätökseen voisi aina hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Muutoin olisi haettava valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Valitusluvan myöntämisen perusteista säädetään hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentissa.

27 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, jolloin alkaa kalatalousrahaston ohjelmakausi. Pykälän toiseen momenttiin on otettu tavanomainen voimaantulosäännös. Lakiin ei ole otettu siirtymäsäännöksiä, koska ohjelmakauden 2000—2006 tukien myöntämisessä ja hallinnoinnissa tullaan soveltamaan valmisteilla olevan rakennerahastolain siirtymäsäännösten mukaisesti kyseisen lain voimaan tullessa voimassa olleita lakeja.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin seurantakomitean asettamisesta, kokoonpanosta ja sen jäsenten valintaperusteista. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä yleiskustannuksista ja luontaisuuksista sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja

enimmäismäärästä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös vapaaehtoisen yrityksen kehittämissuunnitelman tarkemmasta sisällöstä sekä kalatalousryhmien hyväksymisen valintaperusteista ja hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, jolloin kalatalousrahaston ohjelmakausi alkaa. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen kuin se tulee voimaan. Lain voimaantulo ehdotettuna ajankohtana on tärkeää, jotta kalatalousrahaston toimintaohjelman toimeenpano ja tukien myöntäminen voitaisiin aloittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ohjelmakauden alussa. Kalatalousrahastoasetuksen 55 artiklan mahdollistaa yhteisön rahoitusosuuden myöntämisen menoihin, jotka ovat syntyneet aikaisintaan 1 tammikuuta 2007 tai toimintaohjelman komissiolle antamispäivänä sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi.

4. Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muille kuin viranomaisille vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon takeita. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaisille. Lakiehdotuksen mukaan seurantakomiteat ja kalatalousryhmät käyttäisivät julkista valtaa.

Seurantakomiteaa ja kalatalousryhmiä on tarkasteltava perustuslakivaliokunnan käytännössä kehitetyn niin sanotun valtiosääntöoikeudelliseen virkamieshallintoperiaatteen mukaisesti. Periaatteen ei ole katsottu merkitsevän ehdotonta estettä antaa julkista valtaa ja julkisia tehtäviä muille kuin viranomaisille, jos tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä säädetään riittävän yksityiskohtaisesti ja jos julkisia tehtäviä hoitavat henkilöt kuuluvat rikosoikeudellisen viranvastuun piiriin. Seurantakomitean tehtävät

perustuvat yhteisön lainsäädäntöön ja kalatalousryhmän tehtävistä säädetään lakiehdotuksen 13 §:ssä. Jäsenet toimisivat virkavastuulla, ja niiden toiminnassa sovellettaisiin hallintolakia ja lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja kielilakia.

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp.) 80 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan arvioitaessa sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, tulee lähtökohtana olla, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä muista niistä asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Lakiehdotus sisältää säännöksiä, joiden mukaan valtioneuvosto voisi antaa tarkempia säännöksiä asetuksella. Asetukset sisältäisivät lähinnä teknisiä tuen hakemiseen liittyviä määräyksiä sekä kalatalousryhmien valintaperusteisiin ja -menettelyihin liittyviä säännöksiä. Säännöksillä voi olla vaikutuksia yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta (PeVL 25/2005 vp. ja PeVL 30/2005 vp.) on painottanut, että henkilötietoja sisältävien rekisterien osalta rekisterin tietosisällöstä, sallitusta käyttötarkoituksesta, rekisteritietojen luovuttamisesta, tietojen säilytysajasta ja rekisteröidyn oikeusturvasta säädetään lailla kattavasti ja yksityiskohtaisesti. Esitykseen sisältyy ehdotus seurannan tietojärjestelmää koskevasta säännöksestä. Siinä säädettäisiin tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta. Tietojärjestelmänä toimita perustettava elinkeinokalatalouden rekisteri. Rekisterin ylläpidosta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskukset. Rekisteri sisältäisi säännöksessä yksilöityjä henkilötietoja. Ehdotukseen sisältyy myös säännös tietojen julkisuudesta, luovuttamisesta, rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja tietojen säilytysajasta sekä niiden korjaamisesta ja poistamisesta.

Esitykseen sisältyy säännös maa- ja metsätalousministeriön ja työvoima- ja elinkeino-

keskusten oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta tukea koskevan asian käsittelemiseksi välttämättömät tiedot. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 30/2005 vp. ja PeVL 37/2005 vp.) on katsottu, ettei edellä mainitun kaltainen säännös ole perustuslain näkökulmasta ongelmallinen, jos tietojensaantioikeutta ei tarpeettomasti lavenneta, ja se rajataan koskemaan ainoastaan välttämättömiä tietoja. Vastaavasti lakiehdotuksessa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön, ja työvoima- ja elinkeinokeskusten oikeudesta salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan yhteisön toimielimelle lakiehdotuksessa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja. Tietojenluovutus-oikeus rajattaisiin laissa säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tarpeellisiin tietoihin tai sen valvomiseksi, että yhteisön lainsäädäntöä on nou-

datettu. Tietoja ei saisi käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

Esitykseen sisältyy säännös, jossa säädettäisiin valituskiellosta valtioneuvoston tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin. Kyseiset päätökset ovat luonteeltaan poliittista ohjausta, sillä niiden sisältönä olisi kansallisen strategia-suunnitelman tai toimintaohjelman hyväksyminen. Valituskielto ulottuisi myös hallintoviranomaisen tekemiin vähäisiin toimintaohjelman muutospäätöksiin, jotka edellyttävät komission hyväksymisen. Nimenomainen valituskielto on tarpeellinen, jotta voitaisiin välttää oikeustilan jääminen tulkinnanvaraiseksi. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt vastaavantyyppistä valituskielto perustuslain 21 §:n vastaisena (PeVL 14/2004 vp.) käsitellessään päästökauppalakiehdotusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa Euroopan kalatalousrahastosta osarahoitettujen elinkeinokalatalouden kehittämiseen suunnattujen tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elinkeinokalatalouden kehittämiseen sekä Euroopan kalatalousrahastosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006 (*kalatalousrahastoasetus*) mukaisesti kansallisen strategiasuunnitelman ja kalatalousrahastosta osarahoitettavan toimintaohjelman laatimiseen, arvioimiseen, toimeenpanoon, hallinnointiin, valvontaan ja seurantaan.

Tuen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan, tarkastukseen, palautta-

miseen ja takaisinperintään sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei tässä laissa toisin säädetä.

3 §

Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan kansallisen strategiasuunnitelman ja toimintaohjelman laatimiseen, arvioimiseen, toimeenpanoon, hallinnointiin, valvontaan ja seurantaan siltä osin kuin Euroopan yhteisön lainsäädännöstä ei muuta johdu.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *toimintaohjelmalla* Euroopan yhteisön ja kansallisista varoista rahoitettavaa elinkeinokalatalouden kehittämiseen liittyvää ohjelmaa, josta säädetään kalatalousrahastoasetuksen 17—20 artiklassa; ja

2) *kalatalousryhmällä* paikallisista elinkeinokalatalouden kehittämiseen osallistuvista tahoista koostuvaa, rajatulla maantieteellis-

lä alueella toimivaa yhteisöä, joka toteuttaa kalatalousrahastoasetuksen 44 artiklan mukaisia toimia.

2 luku

Kansallinen strategiasuunnitelma ja toimintaohjelma

5 §

Kansallinen strategiasuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa kalatalousrahastoasetuksen 15 artiklassa tarkoitettua kansallisen strategiasuunnitelman laatimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta sekä siihen sisältyvien tavoitteiden yhteensovittamisesta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden sekä yhteisön muiden politiikkojen kanssa.

Valtioneuvosto hyväksyy suunnitelman ennen sen toimittamista Euroopan yhteisöjen komissiolle.

6 §

Toimintaohjelma

Maa- ja metsätalousministeriö laatii 5 §:ssä tarkoitettua strategiasuunnitelman perusteella ehdotuksen Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmaksi sekä vastaa sen yhteensovittamisesta Euroopan yhteisön muiden rahoitusvälineiden ja ohjelmien kanssa.

Euroopan yhteisön varoista rahoitettavaa toimintaohjelmaa koskevan ehdotuksen hyväksymisestä päättää valtioneuvosto ennen ehdotuksen toimittamista Euroopan yhteisöjen komission hyväksyttäväksi.

Toimintaohjelman muuttamisessa noudetaan soveltuvin osin, mitä ohjelman laatimisesta ja hyväksymisestä säädetään. Merkitykseltään vähäisestä muutoksesta päättää kuitenkin 7 §:ssä tarkoitettu hallintoviranomainen.

3 luku

Toimintaohjelman hallinnointi

7 §

Hallintoviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö toimii kalatalousrahastoasetuksen 58 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena.

Hallintoviranomaisen tehtävistä säädetään kalatalousrahastoasetuksen 59 artiklassa.

8 §

Todentamisviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö toimii kalatalousrahastoasetuksen 58 artiklassa tarkoitettuna todentamisviranomaisena.

Todentamisviranomaisen tehtävistä säädetään kalatalousrahastoasetuksen 60 artiklassa.

9 §

Tarkastusviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö toimii kalatalousrahastoasetuksen 58 artiklassa tarkoitettuna tarkastusviranomaisena.

Tarkastusviranomaisen tehtävistä säädetään kalatalousrahastoasetuksen 61 artiklassa.

10 §

Seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa kalatalousrahastoasetuksen 63 artiklassa tarkoitettua seurantakomitean ottaen huomioon mitä sen perustamisesta ja kokoonpanosta säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin seurantakomitean asettamisesta, kokoonpanosta ja sen jäsenistä.

Seurantakomitean tehtävänä on hoitaa sille Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaan kuuluvat tehtävät. Seurantakomitean toimikausi päättyy, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt kalatalousrahastoasetuksen 67 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua

viimeisen täytäntöönpanoa koskevan loppukertomuksen.

Seurantakomitean työjärjestyksessä määrätään seurantakomitean kokouksista, asioiden käsittelystä seurantakomiteassa sekä sen mahdollisuudesta kuulla asiantuntijoita.

Seurantakomitean toiminnassa noudatetaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

4 luku

Toimintaohjelman toimeenpano

11 §

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa:

1) toimintaohjelman varojen käytön suunnittelusta ja varojen jaon valmistelusta tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten ja kalatalousryhmien käyttöön;

2) toimintaohjelman Ahvenanmaan maakuntaa koskevan yhteisön rahoitusosuuden ohjaamisesta maakunnan hallitukselle;

3) toimintaohjelman ja sen toimeenpanon suunnittelusta ja kehittämisestä;

4) varojen käytön riittävän valvonnan järjestämisestä;

5) ohjelman arvioinnin, seurannan ja tiedotuksen järjestämisestä sekä

6) kalatalousryhmien valinnasta

Ohjelman yhtenäisen ja tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo työvoima- ja elinkeinokeskuksia sekä kalatalousryhmiä niiden hoitaessa 12 ja 13 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus pidättää itselleen päätösvalta valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden hallinnoinnista.

12 §

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtävät

Työvoima- ja elinkeinokeskus vastaa toimialueellaan tuen myöntämisestä, maksamisesta, paikan päällä tehtävistä todentamisista, seurannasta, takaisinperinnästä ja tiedottamisesta samoin kuin 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimenpiteiden alueellisesta yhteensovittamisesta.

Työvoima- ja elinkeinokeskus pyytää kalatalousrahastoasetuksen IV osaston IV luvun mukaista tukea koskevasta hakemuksesta lausunnon siltä kalatalousryhmältä, jonka toimialueella tuettava toimenpide pääosin toteutetaan. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi päättäessään tuen myöntämisestä poiketa lausunnosta, jos tuen myöntäminen on Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön taikka toimintaohjelman tai kalatalousrahastoasetuksen 45 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua paikallisen kehittämisstrategian vastaista. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi lisäksi poiketa lausunnosta, jos hankkeiden rahoittamiseen varatussa kalatalousryhmän rahoituskehyksessä ei ole määrärahaa hankkeen rahoittamiseksi.

13 §

Kalatalousryhmän tehtävät

Kalatalousryhmä vastaa oman alueensa elinkeinokalatalouden kehittämistä koskevan, kalatalousrahastoasetuksen 45 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua paikallisen kehittämisstrategian toteuttamisesta, seurannasta ja siitä tiedottamisesta.

Kalatalousryhmän tulee antaa 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu lausunto tukihakemuksen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen kehittämisstrategian tavoitteiden kannalta.

Kalatalousryhmän toiminnassa noudatetaan hallintolakia, kielilakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Kalatalousryhmän päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaa sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan kalatalousryhmälle säädettyjä tehtäviä. Tehtäviä hoidettaessa ai-

heutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään.

14 §

Toimintaohjelman yhteensovittaminen

Kalatalousrahaston toimet sovitetaan yhteen rakennerahastojen sekä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston ja Euroopan maatalouden tukirahaston kanssa rakennerahastoja koskevan kansallisen lain-säädännön mukaisesti.

Toimintaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden toimeenpano sovitetaan yhteen muiden alueella toteutettavien yhteisön osarahoitteisten ohjelmien ja tukitoimenpiteiden kanssa.

5 luku

Tuen hakeminen, myöntäminen ja kustannusten tukikelpoisuus

15 §

Tukimuodot ja tuettava toiminta

Kalatalousrahaston varoista voidaan myöntää tukia seuraaviin kalatalousrahastoasetuksessa säädettyihin ja toimintaohjelmassa tarkemmin määriteltyihin toimenpiteisiin:

- 1) kalastuksen, vesiviljelyn, kalan jalostuksen ja kalan tukkukaupan investointeihin;
- 2) elinkeinokalatalouden yritysten toimintaympäristön investointeihin ja kehittämishankkeisiin;
- 3) kalatalousryhmien toimintaan; sekä
- 4) muihin kalatalousrahastoasetuksen mukaisiin toimenpiteisiin.

16 §

Tuen hakeminen

Kirjallinen, allekirjoitettu hakemus on toimitettava ennen tuettavan toimenpiteen aloittamista siihen työvoima- ja elinkeinokeskukseen, jonka toimialueella tuettava toimenpide

pääosin toteutetaan tai jonka toimialueella hakijan kotipaikka sijaitsee.

Jos hakemus koskee valtakunnallista hanketta, josta päätöksen tekee maa- ja metsätalousministeriö, hakemus on toimitettava ministeriölle.

17 §

Tuen myöntäminen ilman hakemusta

Maa- ja metsätalousministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskukset voivat myöntää tukea kalatalousrahastoasetuksen 46 artiklan mukaiseen tekniseen apuun ilman hakemusta.

Maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää tukea kalatalousrahastoasetuksen IV osaston III luvun mukaisiin toimenpiteisiin ilman hakemusta toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamiseen liittyvästä erityisestä syystä.

18 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tuen saaja voi olla oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö.

Investointeihin tukea voidaan myöntää vain sille, joka on arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettu arvonlisäverovelvollinen. Lisäedellytyksenä kalastuksen investoinneissa on, että tuen hakija on kalastuslain (286/1982) 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettu ammattikalastaja.

Hakijalle, joka ei tukea haettaessa täytä 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia, voidaan myöntää tukea kalastuksen investointeihin, jos hakija esittää hakemuksen liitteenä toteuttamiskelpoisen suunnitelman vaatimusten täyttämiseksi kolmen vuoden kuluessa viimeisen maksuerän maksamisesta.

19 §

Kustannusten tukikelpoisuus

Tukea voidaan myöntää tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireille tulon jälkeen.

Tukea voidaan myöntää vain investointihankkeeseen, jonka kokonaiskustannukset ovat vähintään 3 000 euroa, jollei tuen myön-

tämiselle ole elinkeinokalatalouden kehittämiseen liittyvää painavaa syytä.

Yksinomaan julkisesti rahoitettuun hankkeeseen liittyvissä hankinnoissa, jotka jäävät julkisista hankinnoista annetun lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle, on pyydetävä tarjous vähintään kolmelta eri toimittajalta, jos hankinnan arvo ylittää 1 000 euroa.

Kehittämishankkeissa syntyvät yleiskustannukset ovat tukikelpoisia, jos ne kohdistuvat hankkeeseen perustellulla tavalla ja niiden kohdistuminen hankkeeseen on luotettavasti osoitettu.

Luontaisuuritukset ovat tukikelpoisia kustannuksia osana hankkeen yksityistä rahoitusosuutta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksyttävistä yleiskustannuksista ja luontaisuurituksista sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja enimmäismäärästä.

20 §

Kehittämissuunnitelma

Investointituen hakija voi esittää hakemuksen yhteydessä yrityksen tai ammatinharjoittajan toiminnan kehittämisen kannalta olennaiset seikat sisältävän kehittämissuunnitelman. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tulee ottaa kehittämissuunnitelma huomioon korottavana tekijänä tuen tasosta päättäessään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kehittämissuunnitelman sisällöstä.

6 luku

Erinäiset säännökset

21 §

Tuen myöntäjään ja tuen saajaan kohdistuvat tarkastukset

Maaseutuvirasto tarkastaa tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman ja komission hyväksymän tarkastusstrategian mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa tehdä tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta työvoima- ja elinkeinokeskuksilla.

22 §

Seurantajärjestelmä

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurannan tietojärjestelmänä toimii elinkeinokalatalouden rakennetukirekisteri.

Elinkeinokalatalouden rakennetukirekisterin rakentamisesta ja kehittämisestä vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Rekisterin ylläpidosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskukset yhdessä.

Rekisteriin voidaan tallentaa seuraavat tiedot:

- 1) hakijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot
- 3) tuettavan toimenpiteen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot;
- 4) tuettavan toimenpiteen kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumista koskevat tiedot;
- 5) tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot;
- 6) hankkeen ohjausryhmän jäsenten nimi- ja yhteystiedot;
- 7) tiedot tuensaajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista;
- 8) tuettavaan toimenpiteeseen käytettävän julkisen ja yksityisen rahoituksen määrä;
- 9) tiedot paikan päällä tehtävistä todentamisista;
- 10) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;
- 11) tiedot tuen saajalta takaisinperittävästä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta;
- 12) seurantaa varten kerättävät, toimintaohjelmassa määriteltujen indikaattorien mukaiset tiedot; sekä

13) kehittämissuunnitelmaa koskevat tiedot.

23 §

Tietojen julkisuus, tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Elinkeinokalatalouden rakennetukirekisteriin sisältyvien tietojen julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, työvoima- ja elinkeinokeskuksilla ja maaseutuvirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta, julkista tehtävää hoitavalta taholta ja kalatalousryhmältä hakijaa tai tuen saajaa, tämän terveydentilaa, taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, työvoima- ja elinkeinokeskuksella ja maaseutuvirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan yhteisön toimielimelle tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 2 ja 3 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

24 §

Tietojen säilyttäminen ja rekisteröidyn tarkastusoikeus

Elinkeinokalatalouden rakennetukirekisteriin sisältyviä tietoja säilytetään kolme vuotta siitä, kun toimintaohjelma on kalatalousrahoitusasetuksen 86 artiklan mukaisesti päätetty. Rekisteröidyn oikeuteen tarkastaa häntä koskevat elinkeinokalatalouden rakennetuki-

rekisteriin sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

25 §

Kalatalousryhmän hyväksyminen

Kalatalousryhmäksi voidaan hyväksyä rekisteröity yhdistys tai muu yksityisoikeudellinen yhteisö, joka täyttää ryhmälle yhteisön lainsäädännössä säädetyt toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kalatalousryhmien valintaperusteista, hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä sekä kalatalousryhmille jaettavan rahoituksen määräytymisperusteista.

26 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston päätökseen, joka koskee 5 §:ssä tarkoitetun kansallisen strategiasuunnitelman tai 6 §:ssä tarkoitetun toimintaohjelman hyväksymistä tai muuttamista, ei saa valittamalla hakea muutosta. Hallintoviranomaisen 6 §:n 3 momentissa tarkoitetusta päätöksestä ei saa valittamalla hakea muutosta.

Maa- ja metsätalousministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen, joka koskee tuen takaisinperintää saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituslautakunnan tämä lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

27 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta

200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*